

Митар Ковач

*Управа за стратегијско планирање,
Министарство одбране Републике Србије*

УКРАЈИНСКА КРИЗА КАО ГЛОБАЛНА БЕЗБЕДНОСНА ПРЕТЊА*

Сажетак

У чланку се разматрају неки безбедности аспекти проблема дезинтеграције држава и интеграционих процеса у Европи и на евроазијском простору. Након распада Варшавског уговора, НАТО је постепено наставио поход на Исток, изазивајући перманентне кризе и конфликте у многим државама дуж вредносне линије поделе која се намеће и успоставља између појединих држава на евроазијском простору. Све велике силе савременог света желе да утичу на процес евроазијских интеграција и да остварују своје интересе, у том делу света. По људским и природним ресурсима, то је централни простор света. Због тога, интеграциони процеси, сукоби и ратови, који се дешавају на евроазијском простору имају огроман утицај на глобалну безбедност. Тај сукоб се, у новије време, репрезентативно одсликава кроз грађански рат у Украјини, који ће својим током и непосредним и посредним учешћем великих сила значајно одредити европску безбедност и трасирати кључна решења безбедности у свету у будућности.

Кључне речи: *Рат у Украјини, Европска унија, евроазијске интеграције, Евроазијска унија, НАТО*

---

* Рад је настао у оквиру научноистраживачког пројекта број 47029 под називом „Рентабилни избор нових технологија и концепција одбране кроз друштвене промене и стратешке оријентације Србије у 21. веку“. Пројекат финансира Министарство просвете и науке Републике Србије у периоду 2011–2014. година.

Међународним односима након хладног рата успостављена је нова расподела моћи и утицаја у свету. Убрзо након распуштања Варшавског пакта и распада Совјетског Савеза,¹⁾ бивше поједине совјетске републике, мотивисане заједничким интересима, али и историјском блискошћу, започеле су нови модел интеграционих процеса, како би умањиле последице распада и унапредиле међусобне односе. Поред њихове географске близине, томе су допринеле и бројне везе и међузависност која је успостављена у СССР-у.

У контексту процеса који се спроводе у функцији значајне реконструкције међународних односа са циљем промене дистрибуције моћи главних актера у међународној политици, на простору Евроазије²⁾ успешно се развијају различити интеграциони процеси, који су резултовали стварањем неколико регионалних организација, почев од Заједнице независних држава, Царинске уније, Организације договора о колективној безбедности и Шангајске организације за сарадњу, које се међусобно допуњују и стварају широку платформу сарадње и партнерства.³⁾ Осим што у територијалном погледу представља огромно пространство, Евроазија поседује и значајан демографски потенцијал и природна богатства. Са геополитичког аспекта, такође, читав овај простор је изузетно значајан.

Имајући у виду вишевековно надметање најугицајнијих држава у међународној заједници за ширење сфера утицаја и остваривање сопствених националних интереса, и данас се одвијају противречни процеси дезинтеграције суверених држава и стварања наднационалних интеграција, на које се преносе надлежности суверених држава. То се посебно односи на Европску унију, која је у својој основи начина управљања и заступљености држава неравноправна организација у којој се фаворизују национални интереси водећих и најразвијенијих држава.

1) Политичко-саветодавни одбор Варшавског пакта је 25. фебруара 1991. године на свом ванредном заседању у Будимпешти донео одлуку о распуштању војне организације овог савеза (одлука је ступила на снагу 31. марта 1991. године). Варшавски пакт је у потпуности званично распуштен на састанку у Прагу 1. јула 1991. године. Видети: James Wesley Scott: *EU Enlargement, Region Building and Shifting Borders of Inclusion and Exclusion*, Ashgate Publishing Limited, 2006, p. 75.

2) У геополитичком смислу, термин Евроазија најчешће се користи као синоним за пост-совјетски простор, односно територију коју обухватају државе проистекле из распада Совјетског Савеза. Овај простор обухвата балтичке државе Естонију, Летонију и Литванију; централноазијске државе Казахстан, Киргистан, Таџикистан, Узбекистан и Туркменистан; закавказке државе: Грузију, Јерменију и Азербејџан; источноевропске државе Украјину, Белорусију и Молдавију; и Русију која због своје доминантне улоге у региону представља посебну целину. Суштински у географском смислу у ширем смислу Евроазија се може користити и за јединствен простор Европе и Азије.

3) Yevgeny Vinokurov: „Pragmatic Eurasianism: Prospects for Eurasian Integration“, *Russia in Global Affairs* Vol. 11, No. 2, April – June 2013.

Под утицајем САД, ЕУ настоји да се постепено шири, често усаглашено са ширењем НАТО на исток, кроз процес пријема нових држава бивших чланица Варшавског уговора. Такав циљно инстурисан процес довео је до многих криза и локалних ратова, а посебно се рефлектовао на настајање и ток Украјинске кризе. Русија није могла више да дозволи такав тренд ширења, првенствено НАТО, па и ЕУ, који директно угрожава њене виталне националне интересе. Због тога је дошло до грађанског рата у Украјини где руско становништво не жели да остане у таквој држави која хоће да окрене леђа Русији и да се интегрише у евроатлантски систем вредности. На тај начин директно се угрожава безбедност Русије и Заједнице независних држава и стварају услови за даљу унутрашњу нестабилност држава на простору Евроазије.

ОДНОС НАТО ПРЕМА УКРАЈИНСКОЈ КРИЗИ

Након нестанка Варшавског уговора, НАТО је имао скривене циљеве постепеног преображаја држава Источне Европе и њиховог пријема у чланство, мада се на почетку тврдило да до тога неће доћи и да се то неће десити са државама које су биле део СССР-а. Нестанком Хладног рата и уједињењем Немачке настао је немир у Европи са великим бројем унутрашњих сукоба који су прерасли у грађанске ратове. Многе од тих држава су се распале и под утицајем пре свега САД и Немачке признате су и промовисане нове државе као бивше комунистичке творевине. Сагласно процесу настанка нових држава и државних творевина по политичком критеријуму промовисане су нове нације, које историјски нису постојале у двадесетом веку. Тај процес након грађанског рата у бившој СФРЈ наставио се даље на исток, са малом паузом након стратешког осмишљавања концепта и визије НАТО, у новом геостратегијском контексту међународних односа.

Тако је и по истој логици сукобљености интереса настала Украјинска криза, која као никада после Хладног рата утиче снажно на промену регионалне и глобалне безбедности. Криза у Украјини довела је до тога да су министри одбране земаља НАТО-а одлучили да отворе нове командне центре у источној Европи, изјавио је генерални секретар Алијансе Јенс Столтенберг 5. фебруара у Бриселу. План НАТО-а да отвори нове командне центре у источној Европи, поједини експерти који су политички мотивисани, поздравили су то као знак да Балкан неће бити игнорисан. Министри одбрана алијансе сагласили су се да успоставе команде

и доведу јединице у Бугарску, Естонију, Летонију, Литванију, Пољску и Румунију. Отварање тих центара јесте прва фаза милитаризације Европе дуж већ успостављене линије вредносне поделе и сукобљености интереса водећих сила НАТО пакта према Русији. Тај корак долази „у светлу промене безбедносне климе источно и јужно од граница Алијансе, наводи се у саопштењу НАТО-а. Нови центри у шест источних, савезничких земаља осигураће да „имамо праве снаге, на правом месту, у право време“, рекао је генерални секретар НАТО-а Јенс Столтенберг. „Наше одлуке јасно говоре да је НАТО одлучан да брани све савезнике од свих претњи из свих смерова“, додао је он.

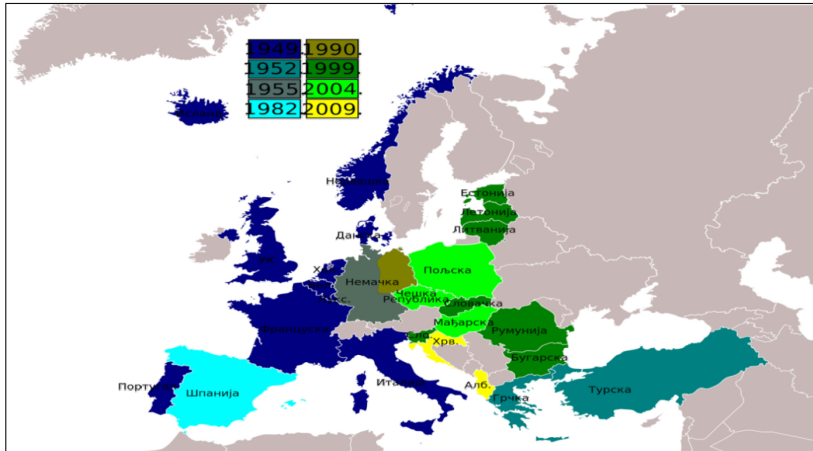
Командни центри у источној Европи правдају се ојачавањем регионалне безбедности, кажу инструисани поједини тзв. аналитичари стања безбедности у Европи и свету. Према речима Адријана Коројануа, румунског историчара, писца и бившег министра спољних послова, „одлука НАТО-а да успостави командне центре није проглашење рата, него указује на нестабилност источних граница Алијансе“. Експерти указују да су нови НАТО центри резултат кризе у Украјини како би се показало да НАТО остаје «велика подршка и заштита својим савезницима» у овом делу Европе. Према речима румунског министра спољних послова Богдана Аурескуа, НАТО би за две године у Румунији могао да отвори нови командни и контролни центар на нивоу дивизије. Успостављање сталних војних објеката НАТО-а и САД, попут базе за противракетну одбрану у Девеселу и нових командних центара, јесте значајна политичка порука Русији да се Румунија неће вратити у њену сферу утицаја. Међутим, треба знати да је то само једна страна медаље, па се може рећи да нису сагледане последице које са собом доноси таква одлука јер објекти НАТО постају легитимна мета у евентуалном сукобу са Русијом или безбедносним организацијама чији је она члан. Ово позиционирање НАТО-а наговештава не само гарантовање безбедности у конкретним регионима и институционално јачање и веће људске капацитете на спољним границама Алијансе, него гомилање војних ефектива дуж замишљене линије сукобљености између интереса и система вредности водећих држава Запада и Истока.

Довођење јединица и распоред команди НАТО изводи се често под плаштом вежби различитог нивоа. Министри одбране НАТО-а одлучили су да формирају снаге високе борбене готовости „у светлу променљивог безбедносног окружења источно и јужно од граница Алијансе. Ове снаге у јеку првог дела војне вежбе, коју су назвали операција „Племенити скок“. Вежбе, које су започеле 1. априла 2015. године а завршиле 10. априла, укључују мисије у

Чешкој и Холандији и представљају први пут да НАТО снаге вежбају хитне „наредбе за премештање“. Други део „Племенитог скока“ трајаће од 9–20. јуна Центру за војну обуку у пољском граду Жагању. Потом ће уследити војне вежбе у Италији, Шпанији и Португалији од 21. октобра до 6. новембра. Трупe САД провеле су године тренирајући са Снагама за брзи одговор, од њиховог оснивања 2003. године. Прошлог месеца су се у Летонији маринци САД придружили трупама из Литваније, Луксембурга, Канаде и Немачке, како би спровели петодневну обуку. Маринци су били део црноморских ротационих снага, која редовно кружи балтичким регионом због војних вежби на западној граници Русије.

Истовремено са јачањем војних ефектива НАТО врши притисак и на државе Западног Балкана да се на сваки начин дистанцирају од Русије и придруже санкцијама које је увео Запад, пре свега САД и водеће државе ЕУ. У том контексту су и изјаве политичара западних земаља. Вашингтон континуирано изводи притисак на Србију по питањима која се тичу односа ЕУ, Русије и Србије. У том контексту је дата и изјава бившег амбасадора САД у Р. Србији Монтгомерија, «да је забринут за Србију, јер ЕУ прети да неће отворати поглавља у преговорима», те да Србија треба да се дистанцира од Русије и придружи санкцијама Запада. Политички аналитичар др Дејан Вук Станковић, с друге стране, сматра да у речима бившег америчког дипломате нема ничега што би био наговештај било чијих потеза који би одударали од садашњег става Србије. „Он је на неки начин дао само реални пресек стања и онога што би у будућности Србију могло да сачека. Потпуно је реално очекивати да, како се буде развијала ситуација у Украјини, тако ће се и јавност у Србији поларизовати, а и притисци на саму власт расти и од ЕУ и од Русије. Оно што је за сада нејасно јесте да ми још не знамо како би изгледало неко наше приближавање Русији и удаљавање од ЕУ, јер чињеница је да смо све ближи тренутку када ће се од нас отворено тражити да се изјаснимо и одредимо с обзиром на то да тежимо уласку у ЕУ“, мишљења је Станковић.

Сл.1. Ширење НАТО пакта на од оснивања

Украјинска ратна епизода је само индикација конфликтног стања у коме је експанзија евроамеричког чиниоца, макар и на час, заустављена и примирена. Запад се без већих траума неће одрећи свог ширења преко граница руске интересне сфере, јер је то логика силе која се само силом може променити. Дефиле америчких војника у борбеним возилима и са наоружањем кроз земље Источне Европе, који уствари више личи на марш „победничке војске“, пре свега је политичка порука Европи и упозорење да Америка нема намеру да одустане од контроле над старим континентом. Иако све, по много чему, личи на још једну у извесној мери детињасту пропагандну вежбу, у суштини то је веома јасна и озбиљна симболичка манифестација америчке силе и европске политике Вашингтона.

Око пет стотина америчких војника са стотињак борбених возила, уз подршку ваздухопловне бригаде, враћало се са војних вежби из Естоније и Литваније у америчке базе у Немачкој. Уместо да су се са вежби вратили како су и дошли, возом и авионима, они су кренули „туристички“, друмовима кроз Балтичке републике, Пољску, Чешку и потом Немачку. И то уз подршку једне америчке ваздухопловне бригаде. Вежбе су биле организоване под изговором претњи Русије и руских вежби на руској територији а у светлу кризе у Украјини. Марш америчких војника кроз Источну Европу неки аналитичари безбедности тумаче као поруку ЕУ да и војно треба да брани своје «границе». Вежбе на Балтику и касније дефиле Пољском, Чешком и Немачком пратило је и саопштење немачког Министарства одбране да ће Америка током ове године

у Немачку допремити око 800 тенкова који ће углавном бити смештени у војној бази Графенвер, у Баварској. Минуле године је Вашингтон у базе у Немачкој већ допремио 100 тенкова. До тада, у последњих 15 година у Немачкој није био ни један амерички тенк.

Под изговором опасности од Русије и украјинске кризе, на сцени је уствари поновно америчко освајање Европе и «тешки загрљај» који ће сигурно болети. То је суштина ове фазе генерисања Украјинске кризе и заоштравања са Русијом без обзира колико то из угла медијске пропаганде и изјава политичара звучало невероватно. Од Првог светског рата, када је Америка изашла на међународну и европску политику сцену, константа америчке политике је да не само успостави контролу него и да спречи било какво повезивање Европе, пре свега Немачке, са Истоком, са Источном Европом и Русијом. И то је и дан данас амерички циљ. Деценијама је тај циљ ефикасно реализован генерисањем страха од комунизма и Совјетског Савеза. Одатле и америчка подршка бујању нацизма у Немачкој, што је историјска тема која се упорно потискује. Каснијом практично америчком окупацијом Европе и фабриковањем Хладног рата Америка је успела да одвоји Западну и Централну Европу од њеног Истока. У том циљу је и кључна америчка подршка формирању европских интеграција, које су на крају довеле до Европске уније.

Времена се мењају, па су инструменти америчке контроле над Европом и њене изолације од Истока постали све слабији. У таквим околностима испливала је историјска судбина Европе да се окреће ка свом истоку и Русији. Распадом блоковске поделе Европе и афирмацијом глобализације и рушења граница та историјска судбина Европе је добила своју нову шансу. Европа се тако природно, не зато што то нека политичка елита заиста жели или има тајни план, поново природно окренула ка Евроазији у смислу сарадње пре свега у области енергије, привреде и ресурса. То су САД осетиле и желе да спрече тај тренд. То је једноставно природан процес, без свог истока и Русије, Западна Европа, која је саму себе прогласила „једином Европом“, није континент, него само полуострво Азије, што је до пре неколико векова и била. Европа је тек цела и без тензија када се споје њен исток и запад и без било каквих линија поделе у њој. Америка, међутим, нема намеру да изгуби контролу над Европом. Први корак је било пожуривање Европске уније да се прошири на Источну Европу како би земље истока биле лојалне Америци за своју европску судбину и како би постале амерички, а не европски политички инструмент. У томе је Америка у највећој мери и успела и у политичкој контроли над Европом

земаља истока, пре свега највише томе су одане Пољска и Румунија, као највернији амерички савезници. То је она америчка „нова Европа“ наспрам „старе Европе“, ако би случајно се ЕУ покушала да профилише као самостални политички субјект и да предвођена Немачком сарађује са Русијом или постане «превише блиска».

Немачка је судбински, и културолошки, и економски окренута ка Истоку, пре свега према Русији. Америка не прихвата тај природни процес и сада, када је махом потрошила политички арсенал и није успела да поврати контролу, окреће се јачању војног присуства и генерисању страха од избијања новог рата. После 70 година од Другог светског рата Америка војном силом поново жели да под плаштом Украјинске кризе базира нове снаге у Европи.

Неизвесно је, међутим, како ће се тај процес даље развијати. Досадашњи најефикаснији инструмент америчке силе у Европи, НАТО показује извесне знакове слабости. Све је мање неопходне сагласности унутар европских НАТО чланица. На пример, европске чланице НАТО одбиле су позив земаља Источне Европе да стационарају своје војнике на њиховој територији као гаранцију одбране од „руске агресије“ а нису ни прихватиле да учествују у војним вежбама на Балтику. Били су само војници САД и прибалтичких република. У већини земаља Источне Европе су инсталације америчке војске, а не НАТО. Поставља се питање да ли је НАТО довољан инструмент који би преживео испит у регионалном рату у Европи.

За сада су једини поуздани НАТО партнери Америке неке од земаља Источне Европе, пре свега балтичке републике, Пољска и Румунија. Пољска је највећа војна сила у том делу Европе, има око 100.000 професионалних војника и процењује се да још око 150.000 има у резервном саставу. Та земља није спорна као амерички савезник и већина Пољака верује да обнављање своје државе на Версајској мировној конференцији после Првог светског рата дугује Америци. Своју оданост су симболички показали и масовним народним окупљањем приликом марша копнених снага америчке војске, кроз њену територију.

За разлику од Пољске у Чешкој је морала да буде проведена велика пропагандна кампања, препуна претњи грађанима како би се избегли инциденти са америчким војницима. Свакога дана су путем државне телевизије грађани били изложени својеврсним претњама да ће они који буду бацали јаја, парадајз или неко друго поврће на америчке војнике бити суђени на затворске казне од шест месеци па чак до десет година. Претило се да ће било какав напад на америчке војнике бити тумачен и као „напад на чешки су-

веренитет“. Све то сведочи да ситуација ни у „новој Европи“ није баш једноставна.

Демонстрација америчке силе, ма како у овом случају имала пропагандну манифестацију и симболику, ипак је изузетно озбиљно упозорење Европи. Читав тај „фестивал“ ће се завршити у Немачкој великим концертном америчке народне (*country*) музике и различитим вашарским програмима. Уствари, смисао читавог пројекта је уперен на Немачку, као кључну земљу Европе. Немачка покушава да амортизује ситуацију афирмисањем старе идеје о одбрамбеним снагама ЕУ, о „Европској војсци“ користећи исти изговор као и Америка, „опасност од Русије“. Истовремено, Немачка има и много реалније планове и у наредном периоду ће издвојити додатна финансијска средства за јачање сопствених оружаних снага.

Све сугерише на појачану милитаризацију Европе, што буди сумње да ће политика постепено прерасти у говор војне силе и ратове који би је опустошили и бацили у запањак међународног утицаја. У том светлу занимљива је недавна изјава пољским новинама једног од америчких идеолога Збигњева Бжежинског у којој он саветује Пољацима да се припремају за рат. Временски се изјава подударила са дефилеом америчких војника. Иако је тај савет дат у контексту кризе у Украјини и „руске опасности“, искусни Бжежински није, међутим, био јасан против кога би тај рат могао да буде. Јасно је да Америка нема намеру да испусти контролу над Европом и јасно је да су Европа и Немачка кључни амерички проблем у овом делу света и желе по сваку цену да их искористе у новом походу на Русију.

Све као да се припрема на тај судар супротстављених интереса САД и Русије кроз креирање Украјинске кризе и њен ток. Конгрес САД усвојио је прошле године „Акт о превенцији руске агресије“. Према плану Барака Обаме, током следеће две године требало би да се у Европи креира тзв. Безбедносни фонд НАТО савеза у који би биле укључене Украјина, Грузија, Молдавија, Азербејџан, Босна, Македонија, Црна Гора, Косово и Србија. Дипломатским флоскулама о усаглашавању стандарда оружја, заједничкој обуци и сарадњи у мировним мисијама прикривена је намера даље милитаризације Европе кроз нову улогу НАТО-а у Украјинској кризи. САД очигледно око Украјине и у њој појачају своје војно присуство и на тај начин заоштре геополитичку конфронтацију с Русијом.

То што разлике између америчке и европске политике по питању односа са Русијом постају све очигледније, не забрањава Ва-

шингтон, јер су САД рачунале на такву препреку својим плановима јер имају велики број чланица ЕУ које следе њену политику и које гледају прво на Вашингтон па тек онда на Брисел. ЕУ без воље САД не може да постоји, то је јасно и водећим чланицама ЕУ. Осим тога, САД, за разлику од Европе, не зависе од Русије ни у економском ни у енергетском смислу. Негативне последице санкција не дотичу САД, сви трошкови украјинског конфликта падају на најбогатије земље ЕУ.

САД се надају да ће помоћу испорука оружја у Украјину изазвати додатне економске проблеме за Русију, услед којих ће грађани те земље изгубити поверење у Владимира Путина и на крају, власт бити пренета на некаквог „новог Јељцина, како би Русија изгубила свој значај и престала да буде геополитички супарник САД и могући дугорочни партнер Кине. Докле год је Русија јака и одлучна као сада не постоје реалне шансе НАТО-а да решење у Украјинској кризи наметне ратом.

ЕВРОПСКА УНИЈА КАО ЧИНИЛАЦ УКРАЈИНСКЕ КРИЗЕ

Готово сви тзв. визионари Европе у Немачкој, од краја Првог светског рата на овамо, су заступали идеју о *Европи као о савезној држави*, насупротив Де Головој идеји о *Европи као заједници суверених држава*, али се план федерализације спроводио полако, корак по корак, почев од јединственог тржишта за угљ и челик, економске заједнице и уније па до потпуне федерализације Европе, успостављене Лисабонским уговором. Лисабонски уговор јесте у суштини Устав Европске уније. Данас је ЕУ у пуном смислу савезна држава, са низом проблема и противречности и неправедности у механизмима одлучивања. Закони ЕУ су изнад закона држава чланица.

Европска комисија је сасвим наднационална и свим европским комесарима изричито је забрањено да слушају било какве савете из земаља из којих потичу. Они морају да раде искључиво у интересу Уније, а не у интересу државе чланице. Само Комисија има право предлагања закона и надзире, усмерава и има власт над читавим законодавним процесом.

Различит обим заступљености држава чланица у Европском парламенту јесте један од показатеља суштинске неправедности народа и држава у том највишем законодавном телу. Тако су представници малих народа и држава често прегласани у устано-

вама одлучивања ЕУ и немогу испољити свој утицај на креирање докумената и закона, нити на креирање политике и кључних одлука. Мале и средње развијене државе у ЕУ су више у уцењеном положају, изложене притисцима и представљају параван за интересе најразвијенијих и најмоћнијих држава Запада.

Због тако дискриминативног система одлучивања уместо смиривања ситуације у Европи, ЕУ под притиском САД и Велике Британије, Пољске, Румуније и прибалтичких држава развија даље заостравање кризе које може довести до несагледивих последица по регионалну и глобалну безбедност. Пољска планира да изгради граничне торњеве дуж копнене границе с руском области Калињинград, преноси пољска новинска агенција ПАП. Шест торњева бит ће високи до 50 метара и слаће снимке пољским граничарима који надзиру границу дугу 200 километара. Градња ће коштати око 2.5 милиона евра, а 75 одсто осигураће се из фонда за надзор спољних граница ЕУ.

Снимци с торњева треба да забележе активности с руске стране границе, а добијене информације требале би да помогну Украјини, али и целој Европској унији у креирању политике према Русији. То је званично правдање финансирања и реализације тако сулудог пројекта који је у својој основи ратнохушкачки и подсећа на торњеве, жицу и рефлекторе који су симбол подељене Европе, симбол насиља и увод у даља сукобљавања и ратове. Само непровећени људи нису свесни последица тих потеза, који су у својој суштини безбедносно и цивилизацијски проблематични. Ко то враћа Европу 75 година уназад? То је велико питање о коме се данас искрено и добронамерно не разговара на званичним местима у УН и у ЕУ. Такав потез Пољске није сигурно смишљен нити донет у њеним националним институцијама. Скептици би засигурно рекли како се потез на који се Пољска одлучила представља и својеврсну потврду о припремању, како Русије, тако и целе Европе, на могућност избијања нових сукоба на Европском тлу. Док преговори Европске уније и Русије теку споро, а договорени потези и обећања страна у сукобу у Украјини се испуњавају веома споро или се пак уопште не поштују, и једна и друга страна спремају се за могуће неповољније сценарије. То се очигледно види по гомилању оружја и војне опреме зараћених страна а и по повећању издвајања финансијских средстава за потребе одбране.

По оваквим неразумним мерама и инвестицијама које се раде на штету грађана држава чланица, Европска унија се очито одлучила да непосредно учествује у изградњи линије поделе саме ЕУ према Русији и њеним савезницима. Све то водеће земље ЕУ

раде под плаштом заштите суверенитета и територије држава чланица на источним границама. Такве мере изазивају додатно заоштравање кризе и међусобно неповерење. Пуно је чланица ЕУ које под притиском прихватају овакве одлуке Брисела, али иза таквих одлука не стоји већински народ тих држава, јер у тим мерама препознаје даљу милитаризацију Европе и увод у страдање и патње у будућности.

Због похлепе мултинационалних компанија и све отворенијег похода на Исток најразвијенијих држава Запада, Русија је са правом осетила опасност и предузима мере којима ће стабилизovati и заштити националну безбедност и виталне националне интересе. Из Русије стиже и вест о руском ширењу војне присутности на Арктику. Према доступним информацијама, Русија је на том подручју поставила ракетни систем ваздух-земља. Осим ракетног система на подручју богатог рудама распоредиће се и ловци пресретачи као и нови радар на острву Нова Земља у Арктичком мору, потврдио је генерал мајор Кирил Макаров. Руска војска последњих година је све присутнија на крајњем северу, у време када Москва полаже права на велике делове арктичког предела како би си осигурала права на искоришћавање нафте и гаса. Арктик због топљења леда постаје и све важнији пловни пут, што је довело до територијалних спорова неколико земаља.

Сукоби великих сила око и у Украјини, могу постати окидач за нове кризе и ратове широм света. Неке водеће државе Европске уније, под плаштом заштите грађана одлучиле су да још једном јасно дају до знања, како је «украјински непријатељ и непријатељ Европе». Таква теза је у суштини ратнохушкачка и неистинита порука за јавност која у Русији тражи непријатеља Европе. Покушај стварања таквог фронта и искључивост, обиће се првенствено о главу протагонистима промашеног стратешког концепта насилног похода на исток ка новим стратешким ресурсима и њиховој неконтролисаној експлоатацији. То је логика капитала која не може проћи увек и која доводи до криза и ратова. Сви походи у прошлости на Исток, уз ангажовање европских ресурса или групе европских држава само су донели страдање, смрт и разарање. И овај стратешки концепт санкција према Русији, милитаризације зацртане линије граница ЕУ и држава које настоје да постану будуће чланице, довешће управо до разарања суштине, смисла и изворних вредности ЕУ. Таква инструментализована и милитаризована ЕУ неће моћи опстати.

ОПШТИ КОНТЕКСТ ИНТЕГРАЦИОНИХ ПРОЦЕСА У ЕВРОАЗИЈИ

Процес интеграција у Евроазији у двадесетом веку почео је првенствено на основу заједничке комунистичке идеологије а потом социјализма, као друштвеног поретка у СССР-у. Тај поредак је прво наметнут насиљем кроз револуцију. Та лажна идеологија уништавала је националне и верске слободе народа и етничких заједница. Републике које су од 1922. до 1991. године чиниле Совјетски Савез Социјалистичких Република (СССР), у периоду постајања заједничке државе, биле су изузетно блиско узајамно повезане, не само политички и географски, већ и заједничким располагањем природним ресурсима, резервама енергената, радном снагом, привредном и саобраћајном инфраструктуром, одбрамбеним и војним потенцијалима, тржиштем, технологијом, науком, образовањем, културом и бројним другим везама.

Распадом СССР дошло је до наглог погоршања регионалне безбедности. Распад ВУ и СССР-а није пратило распуштање НАТО, него су отпочели убрзани интеграциони процеси на Западу. У бившим чланицама ВУ појавили су се сепаратизам, терористичке организације и различите форме сукобљености и конфликта, међу новоствореним државама. Имајући у виду све те неповољне трендове и Русија је била принуђена да утиче на формирање нових интеграција. Одговор на те трендове почео је 15. јуна 2001. године када је формирана *Шангајска организација за сарадњу* (ШОС), Декларацијом⁴⁾ коју су потписали председници пет самосталних држава са простора бившег Совјетског Савеза и председник Народне Републике Кине. Ова организација је за основну функцију имала постизање регионалне безбедности, а одмах се појавила потреба и за другим видовима сарадње у економији, култури, науци, образовању и другим областима. Данас ШОС представља један од најуспешнијих међународних пројеката. Чланице ШОС⁵⁾ су државе које се простиру на око 60% територије Евроазије: Казахстан, Киргистан, Кина, Русија, Таџикистан и Узбекистан, а посматрачи: Иран, Индија, Монголија, Пакистан и Авганистан. Државе које

4) Declaration on establishment of the Shanghai Cooperation Organization, доступно на: <http://www.ehu.es/ceinik/tratados/14TRATADOSDEALIANZASPOLITICOMILITARES/TAP-M1410ING.pdf>, приступљено 20. 04. 2015.

5) Интернет сајт Шангајске организације за сарадњу. <http://www.infoshos.ru/ru/?id=51>, приступљено 20. 04. 2015.

имају статус „партнера по дијалогу“⁶⁾ су: Белорусија, Шри Ланка и Турска.

Регионална антитерористичка структура (РАТС) успостављена је кроз Шангајску конвенцију⁷⁾ и Повељу ШОС, са мандатом борбе против тероризма, сепаратизма и екстремизма („три зла“). Идеја интеграције потекла је од Кине и Русије, а заснована је првенствено на посебности геополитичког пространства на коме се налазе, као и на могућностима које пружају њихови комплементарни ресурсни потенцијали. Економије ових земаља се узајамно допуњују, тако на пример Кина не располаже довољним количинама одређених енергетских ресурса за задовољење својих потреба и увози их из Русије и Казахстана.

Главне области сарадње земаља чланица Шангајске организације за сарадњу су политика, безбедност и економија. У Декларацији о оснивању ШОС наводи се да су циљеви организације „јачање међусобног поверења пријатељства и добросуседских односа, обезбеђивање и очување мира, безбедности и стабилности у региону, изградња новог, демократског, праведног и рационалног политичког и економског међународног поретка”.

Организација договора о колективној безбедности (ОДКБ) представља још један интеграциони савез на постсовјетском простору који се бави безбедношћу. Настао је октобра 2002. године, сагласно Договору о колективној безбедности од 15. маја 1992. године. Чланице ОДКБ су Русија, Казахстан, Белорусија, Јерменија, Киргистан и Таџикистан.

Геополитички посматрано, простор Централне Азије одувек је имао велики значај за међународне односе, али је тек развој политичке географије омогућио формулисање првих геополитичких идеја почетком прошлог века, које са глобалног аспекта сагледавају утицај географских чинилаца на политичке одлуке. Да би истакао геополитички и геостратегијски значај овог региона у светској политици, британски теоретичар геополитике Халфорд Мекин-дер је, у свом делу „Демократске идеје и стварност“, 1919. године „Хартлендом“, односно „Срцем света“ означио део евроазијског простора „који се одводњава ка Арктику или унутар континента“, тј. простор са којег реке теку ка унутрашњим морима и Северном

6) Статус партнера додељује се држави или организацији која дели циљеве и начела ШОС-а и жели да успостави односе равноправног и обострано корисног партнерства са организацијом. Чланом 14. Повеље Шангајске организације за сарадњу, регулисани су односи са другим државама и међународним организацијама.

7) Shanghai Convention on Combating Terrorism, Separatism and Extremism, June 15, 2001, <http://www.refworld.org/docid/49f5d9f92.html>, приступљено 20. 04. 2015.

леденом мору. Тако дефинисан „Хартленд“ обухвата огроман простор, чији значајан део представља Централна Азија. Сматрао је да онај ко може да контролише овај регион, може да контролише цео свет.⁸⁾

Завршетком Хладног рата, Централна Азија се развија у важан геостратегијски и геоекономски регион, који значајно утиче на све економске, политичке и безбедносне трендове у међународној заједници. Распадом Совјетског Савеза, на глобалној сцени појавиле су се нове независне централноазијске државе: Казахстан, Киргистан, Таџикистан, Туркменистан и Узбекистан, простирући се од Каспијског језера све до западних граница Кине. Оне су, суочене са бројним изазовима политичке и економске транзиције, веома брзо укључене у геополитичке калкулације моћних држава света.

У то време, руски утицај у међународној заједници је био сувише слаб да би у довољној мери стабилизовао регион, а с друге стране, утицаји који су долазили споља били су недовољни да би га снажније дестабилизовали, јер је било извесно да би били суочени са реакцијом Русије, без обзира на њену тадашњу моћ. Ипак, у том делу света, створен је безбедносни и геополитички вакуум који је отворио могућност за суштинску промену међународних односа, посебно њихових политичко-безбедносних аспеката и успостављање нових савезништава.

У постојећим околностима, за САД, Централна Азија представља стратегијски важну област због борбе против тероризма, али пре свега због огромних залиха нафте и природног гаса које се налазе на том простору. Једанаести септембар а након и рата у Авганистану довели су Централну Азију у жижу међународне пажње због њеног стратегијског значаја за Запад, као битан геополитички простор. Ипак, треба поменути да су САД, у периоду од 1922. до 1991. године, када су, данас самосталне државе Централне Азије биле интегрални део СССР-а, имале врло мало контаката са њима и да је, стога, америчко виђење овог простора било прилично „замагљено“, те су се 1991. године суочиле са изазовом изградње односа са земљама са којима претходно нису много сарађивале.

8) Н. Ј. Мекиндер: *Democratic Ideas and Reality*, London: Constable and Co., 1919.

И пре тога, Мекиндер, у свом предавању које је одржао у Краљевском географском друштву у Лондону у јануару 1904. године, говори о „држави оси“ и „региону оси“ око којег се простире тзв. „унутрашњи полумесећ“ кога чине тадашња: Немачка, Аустрија, Турска, Индија и Кина, што значи да се појам „регион оса“ („осовински регион“) односи на територију тадашње царске Русије. О томе види шире: *Тајна Балкана*, СКЦ, Београд, 1994., Н. Ј. Мекиндер, „The geographical Pivot of History“, *The Geographical Journal*, Vol. 23, No. 4 (Apr., 1904), 421-437), Pascal Venier: „The geographical pivot of history and early twentieth century geopolitical culture“, *The Geographical Journal*, vol. 170, no. 4, December 2004, p. 330.

Идеја о јединственом економском простору предложена је почетком деведесетих година прошлог века,⁹⁾ након што су бивше совјетске републике објавиле своју независност и формирале Заједницу независних држава. Интеграциони пројекат је имао за циљ стварање јединствене економске политике и стварање јединствене комисије којима би се регулисале царинске тарифе и трговина. Фебруара 1999. године, Русија, Белорусија, Казахстан, Киргистан и Таџикистан су потписали Споразум о царинској унији и заједничком економском простору, који је предвиђао три фазе интеграције:

1. Евроазијска економска заједница и Зона слободне трговине,
2. Царинска унија,
3. Заједнички економски простор.

Евроазијска економска заједница (ЕЕЗ, руски: ЕврАзЭС) заснована је на принципима Уједињених нација и међународног права, а од 2003. године има статус посматрача при Генералној скупштини УН. Споразум о оснивању Евроазијске економске заједнице потписан је 10. октобра 2000. године у Астани, главном граду Казахстана, а ступио је на снагу 30. маја 2001. године, након што је ратификован у парламентима држава чланица.¹⁰⁾ Чланице Евроазијске економске заједнице од њеног оснивања су Русија, Белорусија, Казахстан, Киргистан и Таџикистан. Статус посматрача од маја 2002. године имају Украјина и Молдавија, а Јерменија од јануара 2003. године.

Евроазијска економска заједница је организација отворена за све земље које прихватају обавезе из Уговора о оснивању Евроазијске економске заједнице и других споразума заједнице, уређених од стране међудржавног Савета евроазијске економске заједнице.

Сједињене Америчке Државе и њени савезници систематски критикују и покушавају да дисквалификују евроазијске интеграције, покушавајући да их прикажу као нови СССР, као да су логичне и једино оправдане интеграције на Западу. Како је у децембру 2012. године изјавила тадашња државна секретарка Хилари Клинтон: „САД неће дозволити обнову СССР у новој верзији под маском економских интеграција, која се ствара под принудом

---

9) Ову идеју је, у марту 1994. године изнео Нурсултан Назарбајев, председник Републике Казахстан, у свом излагању на државном универзитету „Ломоносов“ у Москви, две године након оснивања Заједнице независних држава (ЗНД).

10) Споразум о оснивању ЕЕЗ је измењен Протоколима о изменама и допунама од 25. јануара 2006. године и од 6. октобра 2007. године. Интегрални текст наведеног Споразума је доступан на Интернет адреси: <http://www.ipaeurasec.org>, приступљено 20. 04. 2015.

Москве”.¹¹⁾ Овакве неосноване тезе је у функцији да САД одрже глобалну предност у савременим међународним односима, онемогућавајући коалицију великих сила и цивилизација Европе и Евроазије, пре свега Русије, Немачке, Кине и Јапана.¹²⁾

Карактеристично је да се данас борба око утицаја на Централну Азију води управо између ЕУ, САД, са једне стране и Русије и Кине, са друге стране. Све наведене силе имају прилично јаке позиције због низа историјских, политичких, економских и културних фактора. Чињеница да су Русија и републике Централне Азије биле у саставу некадашње руске империје и касније СССР, даје могућност Москви да их привуче у сферу сопственог културног утицаја, у сваком погледу. Са друге стране, САД региону предлажу нови интеграциони пројекат „Транс-пацифичко партнерство“ (*Trans-Pacific Partnership, TPP*). Централно место у остваривању овог плана је дато Авганистану, и он у основи предвиђа обнову онога што је порушено ратом у овој земљи. Суштина америчког плана је да се њиме изражава воља да кроз нови пројекат управљају Авганистаном, али не и спремност да улажу новац, већ се надају и очекују да ће то урадити земље у окружењу уместо њих.¹³⁾

У последњих неколико година, Кина се намеће да постане лидер у региону, посматрано у односу на Русију и САД. Њен будући потенцијал, уз садашње богатство, најбољи су аргумент у преговорима са суседима. Највише инвестира на простору Централне Азије и даје политичку подршку тим државама, те побољшава билатералне односе. Кина има за Централну Азију свој предлог пројекта интеграције „Економски појас пута свиле“, који снажно промовише. Пројекат подразумева изградњу новог транспортног коридора који би повезивао Кину преко Казахстана, Русије и Белорусије са Западном Европом. Руска идеја о развоју Евроазијског савеза усмерена је на очување њене лидерске позиције у земљама постсовјетског простора, где већи део углавном чине земље бившег Совјетског Савеза, док Кина, држећи се идеје „Економски појас пута свиле“, настоји да креира евроазијску економску зону, коју би формирале Кина, земље Централне Азије и Европе. То надметање великих сила јесте првенствено мотивисано борбом за ресурсе и надметањем у економској и привредној сфери.

11) Интернет часопис Global Affairs: <http://www.globalaffairs.ru/number/Takie-raznye-integracii-16252>, приступљено 20. 04. 2015.

12) Александар Дугин, *Основи геополитике*, Глава 4.1, 4.2, 4.3, стр. 10 и 11, доступно на: http://modernlib.ru/books/dugin_aleksandr/osnovi_geopolitiki/read_10/, приступљено 20. 04. 2015.

13) Интернет портал Биржевој лидер 16.10.2013. године: <http://www.profi-forex.org/novostimira/novosti-azii/china/entry1008183203.html>, приступљено 20. 04. 2015.

УКРАЈИНА, КАО ЦЕНТРАЛНА ДРЖАВА ЕВРОАЗИЈСКОГ ПРОСТОРА

Украјина представља кључну државу за Русију и за водеће државе ЕУ, САД и њихове геополитичке интересе у Европи и Евроазији. Кијевска спољна политика, након Хладног рата, стално се мењала, у зависности од резултата избора, притисака из САД и ЕУ, цене транспорта руског гаса и економске ситуације. У зависности од деловања тих чинилаца били су на страни Запада или су били окренути ка Русији. Укључивањем Украјине у политичке, економске и безбедносне интеграције, под окриљем ЕУ и НАТО, САД у сарадњи са водећим државама Европе покушавају да остваре свој стратешки циљ избијања на границе европског дела Русије, како би испољавањем латентне и перманентне претње и континуиране кризе у државама на њеним границама, као и изазивањем криза у пограничним областима на западу и југу Русије, покушале да оспоре и умање њен статус глобалне светске силе. Коначни циљ похода на Русију и Исток јесте у суштини стављање под контролу огромних ресурса, и простора Евроазије, а потом и промена система вредности у тим државама и стварање већег броја нових мањих држава, по моделу бивше СФРЈ. Многи геополитичари на Западу праве различите анализе о потреби деобе Русије на више држава, најмање три. Тако би Русија, по њиховим сценаријима, престала да постоји као велесила, која је кроз историју била брана за све империје а на крају и судија њиховом нестајању. Такође, Русија настоји очувати Украјину ван процеса насилног њеног превођења на страну Запада, под плаштом демократизације, као колевку сопственог етничког и државотворног идентитета, већ и као земљу која цивилизацијски, економски и војно-стратегички баражира офанзивни простор Запада до руских граница.¹⁴⁾

Русија, без утицаја на Украјину, има мањи значај за европска кретања и остала би више азијска држава у чијем би се предворју инсталирали офанзивни борбени ефективи НАТО. Тиме би директно била угрожена безбедност Русије и смањено време реаговања њеног одбрамбеног система. Због тога Русија нема алтернативу, у погледу својих националних интереса на делу Украјине, поготову на истоку и југоистоку, где већински живи руски народ. На годишњој конференцији за новинаре 19. децембра 2013. године, председник Путин је изјавио „Ако Украјина прихвати техничке стан-

14) Степић, Миломир: *Геополитика неоевроазијства*, Институт за политичке студије, Београд 2013. године, стр. 58-59.

дарде Европске уније, они нам више ништа не могу продати“¹⁵⁾ мислећи при томе на производе из ЕУ који би преко Украјине, били слободно увожени у Русију, без царине. Неспорно је да је Украјина дубоко подељена и национално и верски, на југоисточни део опредељен за припајање Руској Федерацији и остали део земље који је већински опредељен за интеграцију у ЕУ и НАТО. Одеска и Харковска област су најавиле одржавање референдума о свом будућем статусу. Из тог разлога, политичка и територијална будућност државе је неизвесна, јер је Украјина национално, верски и социјално, посебно у смислу система вредности, дубоко подељена.

Слична ситуација јесте и у Молдавији, која је новембра 2013. године парафирала споразум о придруживању са ЕУ. С друге стране, непризната Република Придњестровље не прихвата овакав след догађаја, тражећи отцепљење од Кишињова и присаједињење Руској Федерацији и Царинској унији. Такође, истоветна ситуација је и са Аутономном територијалном јединицом Гагаузијом, која се налази у саставу Молдавије, а чији су се становници на референдуму одржаном 02. фебруара 2014. године изјаснили за прикључење Царинској унији.¹⁶⁾

Јерменија и Виши Евроазијски економски савез потписали су мапу пута за приступање Јерменије Царинској унији и Заједничком економском простору Белорусије, Казахстана и Русије, 24. децембра 2014. године. Јерменија је већ почетком децембра 2013. године добила нове ниже цене за гас, нафту и необрађене дијаманте.¹⁷⁾ Друге две закавказке државе, Грузија која има односе са Европском унијом и НАТО савезом, као и Азербејџан, који је под утицајем Турске, за сада не показују интерес за интеграције са Евроазијском економском унијом. Европска унија и САД су изузетно заинтересовани за сарадњу са Азербејџаном, првенствено због природног гаса и најављене изградње *Пројекта Транс-јадрански гасовод (ТАР)*.¹⁸⁾ Једино Азербејџан има могућност да несметано,

15) Интернет портал Bigmir net финанси <http://finance.bigmir.net/news/economics/45321-Esli-Ukraina-primet-tehnicheskie-standarti-ES-ona-voobshe-ne-smojet-nam-nichego-prodat---Putin>, приступљено 20. 04. 2015.

16) Гагаузија је Аутономна територијална јединица на југу Молдавије. Становници су пореклом Турци који су се у 18. веку доселили из Бодруце, Бугарска.

17) Ежедневная деловая газета РБК daily <http://rbcdaily.ru/politics/562949990097562>, приступљено 20. 04. 2015.

18) Пројекат Транс-јадрански гасовод (ТАР) предвиђа транспорт гаса из Каспијског региона у Европу. Капацитет ТАР-а ће износити 10 милијарди кубних метара годишње, са максимумом у далекој перспективи од 20 милијарди кубика. Гасовод ће кренути из Грчке, проћи ће преко територије Албаније и Јадранског мора до Италије. У Италији и Грчкој ће бити повезан са постојећом гасном инфраструктуром. Треба напоменути да ТАР није

независно од Русије, испоручује гас Европи преко Грузије и Турске. Грузија, која је парафирала Споразум о придруживању са ЕУ, има нерешену ситуацију у погледу Јужне Осетије и Абхазије, па се поставља питање будуће реакције Руске Федерације у односу на најављено потписивање Споразума. Азербејџан тражи да се, пре уласка Јерменије у Царинску унију, реши проблем Нагорњег Карабаха.¹⁹⁾

Сл. 2. Закавказје

Због безбедносних проблема у Украјини, могућих будућих конфликта са Молдавијом и Грузијом, као и разилажења Руске Федерације и Европске уније у приступу решавању проблема, све су присутнија упозорења Запада, првенствено од стране немачких

конкурент руском «Јужном току» на европском гасном тржишту. 10 милијарди кубних метара азербејџанског гаса је само кап у мору у односу на испоруке руског гиганта „Гаспрома”. ТАР може подмирити само 2% европске потрошње - отприлике толико износе потребе Грчке и Италије. http://serbian.ruvr.ru/2014_01_26/Balkanski-pogled-na-Trans-jadranski-gasovod/, приступљено 20. 04. 2015.

19) Нагорњи Карабах непризната Република између Јерменије и Азербејџана, коју насељава јерменско становништво. Азербејџан је сматра својом територијом под окупацијом Јермена.

политичара, да треба послушати и усагласити приступе, с обзиром на специфичности положаја и потребе ових земаља.²⁰⁾

Европска унија суштински није јединствена по питању Украјине, а истовремено САД настоје да управљају дестабилизацијом Украјине и буду медијатор у том процесу. Дугорочно, питање Украјине се промовише као камен спотицања и извор сукобљености ЕУ и Русије, а такав развој ситуације би нанео највеће последице првенствено европским и азијским државама. У глобалној стратегији надметања, Немачка и Русија би биле изложене највећим последицама. Међутим, изгледа да су обе земље свесне тога и вуку промишљене и прагматичне политичке потезе.

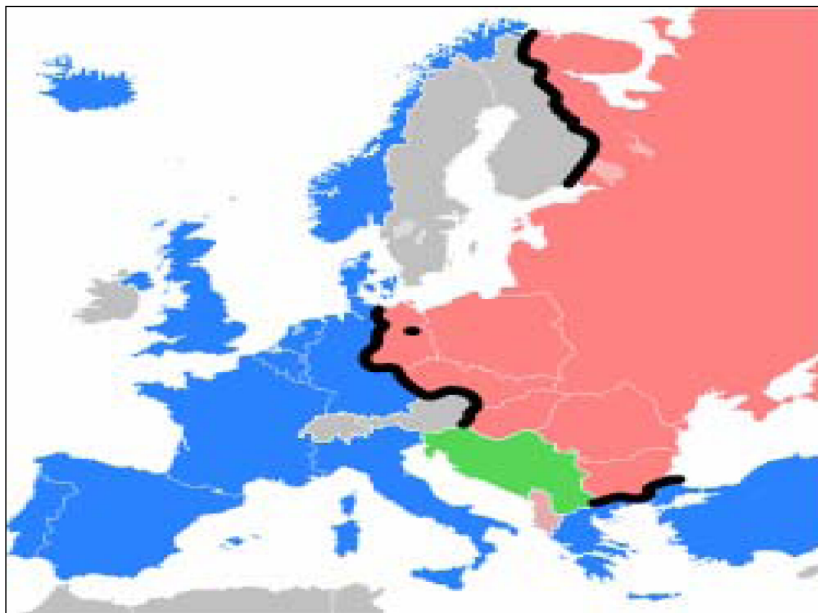
Једна од основних функција сваке државе, па тако и Украјине, је да осигура сопствену безбедност, безбедност друштва и безбедност сваког појединца. Ову своју функцију, која је уједно и предуслов за реализацију свих осталих, државе остварују одређујући се за различите моделе безбедносног организовања. У том контексту, пут Украјине у Европску унију и НАТО јесте сигуран пут за вишедеценијску кризу и распад те државе уз избијање грађанског рата, чије би последице по становништво и материјална добра биле огромне. Стога, војна опција није решење за проблеме и ситуацију са којом је суочена Украјина. Напротив, решење треба тражити у поштовању међународног права од стране свих, директно или индиректно укључених субјеката међународних односа и, у складу са тим, у уважавању права народа на самоопредељење, у складу са циљевима и начелима Повеље Уједињених нација. Развијање међу нацијама пријатељских односа заснованих на поштовању начела равноправности и самоопредељења народа и предузимање других одговарајућих мера ради учвршћивања општег мира, један је од циљева Уједињених нација, садржан у Повељи УН.²¹⁾ У Украјини, руски народ није национална мањина, него конститутивни народ, који вероватно неће прихватити верско и национално унијаћење и одвајање од Русије.

20) Франк Валтер Штајнмајер, министар спољних послова СР Немачке: „Нама је неопходно да нађемо заједнички језик са Русијом, да би конструктивно развијали нашу сарадњу. Само заједно са Русијом ми можемо да решимо ирански проблем, као и проблем уништавања хемијског оружја у Сирији. Европска политика против Русије нема будућност, али и Москва треба да одлучи које су то опште тачке са Европом и да формулише своје позиције”. Взгляд деловая газета <http://vz.ru/news/2014/2/1/670605.html>, приступљено 20. 04. 2015.

21) Повеља Уједињених нација, Глава I, Циљеви и начела, Члан 1, став 2.

Сл.3. Линија поделе НАТО и ВУ у Европи за време Хладног рата

Будућност Европске уније не може се градити на супротстављању и сукобљавању са Русијом и другим евроазијским државама. Напротив, избегавање конфронтација и брисање линија и тачака сукоба јесте излаз за европске и азијске државе, да живе у миру. То јединствено копнено подручје економски и безбедносно треба да функционише складно, изграђујући узајамно поверење кроз конструктиван дијалог и развијајући у унапређујући међусобну сарадњу. Померање НАТО ка истоку довешће, поред Украјине, до нових тачака конфронтације и за дуже време чинити нестабилним простор сукобљености интереса у Евроазији. Када је реч о ефектима увођења санкција и блокада, економских, па и политичких, оне представљају само сигуран пут у нове или продубљивање постојећих конфронтација и конфликта.

У Европи су, на бази подела и сукобљености интереса, почела два светска рата и нанела највеће последице у историји људског рода, по размерама људских жртава и материјалних разарања. Примена двоструких стандарда у међународним односима и искључивост, блокаде и примена силе могу довести овај регион, а потом и свет, у зачарану спиралу насиља из које нико не би изашао као победник. Страдали би највише народи на простору Европе и Евроазије, првенствено у зони додира држава Истока и Запада.

Остаје све у нади да ће мудрост политичких елита у државама Европе и Азије наћи прави излаз у компромису, а не у сталном продубљивању постојећих и стварању нових безбедносних подела и проблема. Гомилање оружја и војних ефектива дуж линије сукобљености и изградња тзв Противракетног штита,²²⁾ су сигуран пут у страдање, а не у безбедност и просперитет. Ако је нечија намера да се ЕУ и Русија сукобљавају на дуже време, онда то може постасти светски проблем и угрозити европску и глобалну безбедност, у блиској будућности.

Сагледавајући потенцијале сарадње држава укључених у евроазијске интеграције, никако се не сме пренебрегнути чињеница да ће Евроазијску унију чинити земље са којима Република Србија има изванредне односе, засноване на узајамном поштовању територијалног интегритета и суверенитета. Политички, све земље су изузетно наклоњене Србији и не постављају неприхватљиве политичке услове.²³⁾

Русија као стална чланица Савета безбедности УН, активно остаје на позицији непризнавања једнострано проглашене независности Косова и Метохије. Белорусија и Казахстан такође нису признале независност КиМ. Односи између Републике Србије и Руске Федерације су на нивоу стратешког партнерства, што потврђује и Декларација о стратешком партнерству потписана 24. маја 2013. године у Сочију, коју прате уговори у сфери одбране, економије, науке, културе и образовања. Стратешко партнерство Републике Србије са Руском Федерацијом представља снажну потврду историјске и духовне блискости и пријатељства два народа и широк оквир јачања свеукупне сарадње. Оно се заснива на демократским вредностима, које баштине обе земље, принципима суверенитета, равноправности и територијалне целовитости држава, мирног решавања конфликта, узајамног поштовања и користи, немешања у унутрашње ствари других држава.

---

22) На самиту у Лисабону 2010. године, лидери НАТО земаља донели су одлуку о изградњи ракетног штита у Европи, а као основа пројекта изградње је прихваћен *European Phased Adaptive Approach (EPAА)*. Иако је у првој фази пројекта било предвиђено постављање радара у Чешкој, ова земља је одустала од тог плана 2011. године. Проблем који је настао повлачењем Чешке решен је преношењем оперативне контроле над америчким радаром типа *AN/TPY-2* у Турској (са САД) на НАТО у зиму 2012. године. Као разлог за изградњу ракетног штита, и у САД, и у Европи, наводи се развој балистичких пројектила у „нестабилним деловима света“ или, мање дипломатски речено, у „отпадничким државама“ (енг. *rogue states*). Последњих година, као главни извор стрепње наводи се, експлицитно или имплицитно, Иран. Русија се противи изградњи ракетног штита у Европи сматрајући да је на тај начин угрожена њена безбедност.

23) Поповић, Ненад, *Политичка неутралност и економија*, Фонд Слободан Јовановић, Београд, 2014. године, стр. 66.

Економски односи између Републике Србије и држава чланица Евроазијске уније су стабилни, а извоз српских производа у сталном је порасту, чему су сигурно допринели и Споразуми о слободној трговини са Руском Федерацијом из 2000. године, Републиком Белорусијом из 2009. године и Републиком Казахстаном из 2010. године.

РЕФЛЕКСИЈЕ УКРАЈИНСКЕ КРИЗЕ НА БЕЗБЕДНОСТ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Време хладног рата је одавно прошло, Србија је, како многи кажу, „преспавала пад Берлинског зида”, али када се коначно пробудила из грађанског рата у бившој СФРЈ, остала је без изворних српских етничких територија за које је страдала у два светска рата, без Косова и Метохије, у смислу фактичке власти и изворног суверенитета. На изворним српским територијама створене су нове државе и нове нације а формирају се и нове неканонизоване православне цркве по комунистичком рецепту. Нико није више страдао за време комунизма и социјализма, као српски народ. Све активности дела међународне заједнице, пре свега САД и водећих земаља Запада биле су срачунате на признавање авнојевских републичких граница, а потом и на промовисање тзв. државе Косово и њено међународно признавање. Кроз форму сарадње са властима у Приштини у суштини врши се притисак на Србију да формално стабилизује односе, а суштински да кроз потпуну припрему Бриселског споразума изграде се услови за потпуно признање Косова. Такав однос насиља према Србији од стране водећих држава Запада против једне суверене државе, изазвао је талас сецесионистичких покрета у Европи и свету, да кроз терористичко деловање, оружане побуне и грађанске ратове, покушавају да промовишу нове државе. Тешко је претпоставити колико ће, по истом моделу, настати нових држава у Европи у наредних двадесет година.

Србија је разорена и опустошена кроз вишегодишњу економску блокаду, агресију 1999. године и тзв. приватизацију и транзицију, доведена је у уцењену позицију да јој се бруталним насиљем одваја део националне територије, да се суштински не спроводи резолуција 1244 СБ УН, а да се под окриљем ЕУ уз деловањем КФОР-а и ЕУЛЕКСА изграђују институције тзв. државе Косово. Зато се може рећи да је Косово и Метохија данас, у изворном смислу окупирана територија и да се политичким, војним и економским притисцима Србија држи у уцењеној позицији да сарађује у

том процесу ампутације дела своје историјске националне територије. У контексту Украјинске кризе Србија се нашла у позицији да је изложена огромним притисцима развијених држава Запада, често подржава територијални интегритет Украјине и то баш пред тим државама које су угрозиле њену сувереност и признале тзв. државу Косово. То је савршено лицемерје моћи, насиља и двоструких стандарда у међународним односима.

Пошто није дошло до распуштања НАТО, након нестанка Варшавског пакта, од 2003., НАТО је добио нову противтежу у ОДКБ (Организацију договора о колективној безбедности). Иако бројчано мањи, са свега шест чланица, у поређењу са НАТО-ом који их има 28, војни савез ОДКБ са Русијом на челу заузима огромну територију Евроазије.

Обе организације, поред класичних војних, све више имају политичке, па чак и економске функције, па је зато НАТО и ОДКБ правилније називати политичковојним савезима. У Европи НАТО у знатној мери надзире и држи под контролом Европску унију, односно обезбеђује што бољи утицај Вашингтона на Брисел. ОДКБ, са своје стране, има двоструку улогу. Најпре да обезбеди Москви војни приступ удаљеним територијама које су некада биле део СССР-а, али и да спречава појаву пројектованих, тзв. „обојених револуција”, преврата и грађанских ратова у државама чланицама, односно да се са тих територија не угрожава безбедност Русије, као што је то чињено у више наврата са простора Грузије и Украјине.

Украјина је после хладног рата била део пројектованих циљева НАТО-а, без обзира што ти циљеви нису јавно прокламовани. Украјинска самопрокламована војна неутралност у току тзв. наранџасте револуције суштински је нестала и држава је убрзано кроз различите форме пресије утонула у грађански рат, доживела слом и распад, а закон о војној неутралности био је један од првих који је укинула нова власт у Кијеву. Након тога нова власт је од руског становништва које живи на компактној територији на истоку створила непријатеље, побуњенике а потом другу зараћену страну. На тај начин грађански рат у Украјини од самог почетка је превазишао државне границе, почео све више да се интернационализује и постаје централни безбедносни проблем Евроазије и света. Рат у Централној Европи после 70 година од Другог светског рата прети да се поново исцртају линије поделе интересних зона и да се отвори низ нових и активирају стари конфликти који су замрзнути. Такво сложено стање безбедности сигурно ће се на више начина значајно рефлектовати на стање безбедности Републике Србије.

Ма колико се Република Србија, као војно неутрална држава, трудила да одржи истовремено и добре пријатељске односе са традиционалним савезником Русијом и да не поквари партнерске релације са НАТО-ом, који доминира у Европи и на Балкану, као и да се integriше у ЕУ, Србија се нашла у веома тешкој ситуацији јер је Брисел а и Вашингтон константно притискају да суштински, а на крају процеса и формално призна Косово као независну државу, да се дистанцира од Русије, да јој уведе санкције а потом све више да се приближава НАТО-у и преиспита војну неутралност и исте се ослободи као уставне категорије. Сви ти циљеви су у сукобу са већинском вољом народа, тако да ни медијско спиновање јавности, не може променити вредносни систем народа по тим кључним питањима. У колико се сви ови диктати буду спроводили мимо воље народа могући су унутрашњи сукоби са несагледивим последицама по безбедност и развој Р. Србије.

Укључивање Србије у Европску унију, тако ће временом постати проблем јер се народ и држава понижавају и присиљавају да се одрекну својих виталних националних интереса и да то све чине ради неке нове наднационалне организације, која је суштински у својој основи неравноправна и која у будућности неће донети ништа добро српском народу, а велико је питање колико ће и опстати на међународној позорници због унутрашњих противречности које је раздиру. Европска Унија јесте у својој суштини глобалистички пројекта, који је сагласан интересима водећих и најразвијенијих држава Запада, првенствено САД, Велике Британије, Немачке и Француске. Све више како одмиче Украјинска криза заговара се и формирање тзв. Европске војске (Војске Европске Уније). Зато је сасвим реално поставити и наћи логичне одговоре на многа питања, која се тиме намећу : Према коме ће та Европска војска бити усмерена?, За чије интересе ће да ратује? и: Да ли је место српским војницима у таквој Европској војсци, која би била усмерена ка Русији? Све те идеје око Европске војске су некако актуелизоване настанком Украјинске кризе. Оваква ЕУ није Де Голова *Европа равноправних народа*. То је све више очигледније из дана у дан, са настанком и развојем Украјинске кризе.

Мало је грађана Србије, који би ратовали у Украјини или прибалтичким државама, зарад ирационалних и сулудих интереса појединих водећих сила Запада у тзв. Европској војсци. Такав приступ и ангажовање својих јединица не би подржала већина држава чланица ЕУ, поготово после првих масовнијих губитака, које би такав рат донео. *Таква Европска војска би сахранила ЕУ, а не би је одбранила*. Пошто је Европска унија наднационална организација,

тешко је помислити да би таква војска могла опстати у вихору регионалног или светског рата.

О мултинационалним снагама маштао је и Хитлер у походу на Совјетски Савез. У току тог похода све те националне хорде и додељени континенти су се распали. Такав закључак базира на искуствима и закономерностима ратова у прошлости. Страхоте рата значајно утичу и на националне војске у одбрани државе и народа и на њихову кохезију, а камоли на тзв. Европску војску која би била основана ради офанзивних циљева на простору Евроазије. Треба добро разумети да ратови нису мировне операције, од којих се многе изводе под окриљем Европске Уније, те да се у тим ратовима веома брзо испољи сво политиканство које је довело до формирања неодрживих мултинационалних формација. Та Европска војска била би тешко замислива без сагласности Вашингтона, а посебно не као паралелна организација са НАТО-ом.

Без обзира на тешкоће, војна неутралност се сматра јединим оправданим и објективним национално одговорним излазом у времену тешке сукобљености великих сила које простор Балкана сматрају значајним у геополитичком, а у будућности вероватно и војном надметању. Србија и српски народ су вековима, посебно у Двадесетом веку, гинули на линији сукоба империја и цивилизација. Зарад будућности неопходан Србији је потребан мир и слобода. То не значи да Србија неће бити принуђена, мимо своје воље, да поново ратује како би заштитила своје виталне националне интересе. Опредељење о војној неутралности је данас тешко остварити јер су поједине невладине организације и политичке партије дале себи право да заговарају промене одбрамбене политике у функцији преиспитивања и одрицања војне неутралности, у склопу уставних промена. У целом том процесу присутна је делатност и финансијска подршка страних центара моћи. На цивилно друштво и јавност све више се утиче преко појединих медија и дириговано спиновање и дозирање формирање и истраживање јавног мњења. Позиција војне неутралности се од тих политичара и агенција отежава ескалирањем Украјинске кризе. Тако чак један од некадашњих заговорника војне неутралности, бивши председник Србије Борис Тадић, у новије време јавно износи став да Србија треба да размишља и о могућем чланству у НАТО-у.

Бивши амерички амбасадор у Београду Вилијам Монтгомери, у интервјуу „Политици” од 28. марта 2015. године, указао је на овај проблем, поручујући истовремено да опасност која прети Србији постаје све већа и да би она могла да буде колатерална штета у сукобу водећих држава Запада и Русије. Монтгомери упозорава

и да Русија намерно ставља тежиште на војна питања, као што су војна парада Путину у част и заједничке ваздухопловне вежбе двеју земаља, чиме настоји да погорша односе Београда са ЕУ. Такве оцене су лишене реалности а у функцији су намера да се и на тај начин Србија у сваком погледу удаљава од Русије и да се свака сарадња са њом искомпромитује, односно онемогући у безбедносној, одбрамбеној, енергетској, привредној па чак и хуманитарној сфери.

Србија, уколико искрено жели да настави процес прикључења ЕУ, мораће да прави и чвршћи савез са земљама чланицама ЕУ, од којих је највећи део управо у НАТО-у. Постоји више земаља које су чланице ЕУ, а нису у НАТО-у, што указује да је могуће наставити са интеграцијама без претходног чланства. У исто време се мора разумети да ЕУ неће имати симпатије за земљу која се залаже за европске интеграције, а при томе изграђује и војне односе са ОДКБ-ом.

На Западу знају да је огромна већина грађана Србије против њеног уласка у НАТО и да је народ већински опредељен за војну неутралност. Многе невладине организације, уз донацију великих финансијских средстава, са Запада пропагирају позитивну улогу НАТО на националну безбедност, па и на економију и стандард становништва. Тиме се у суштини спроводи кампања промоције НАТО, велича његова улога и циљеви, па се и на тај начин недопустиво потцењују осећања огромне већине грађана Србије.

У ЕУ постоје различити национални интереси у погледу потребе сарадње са Русијом и другим државама Евроазије. Немачка се на време окренула економској сарадњи са Русијом и на тај начин је успела да преброди финансијску и економску кризу из 2008. године. Спољнотрговинска размена између Русије и Немачке се повећава, 2011. године је износила 75 милијарди долара, а у 2012. години је 83 милијарде долара. У Русији ради 6300 компанија са немачким капиталом.²⁴⁾ Русија и Мађарска су 14. јануара 2014. године у Москви потписале уговор о изградњи два нова блока на Нуклеарној централи „Пашк”. Русија потписује уговоре са сваком земљом Европске уније појединачно. Мађарска у стратешким опредељењима око ресурса и енергената посебно, за узор узима Немачку која последње две године води активну и независну политику по питању сарадње са Русијом. Акценат владе Мађарске је на развоју нуклеарне енергије, наравно, уз поштовање свих неопходних техничких параметара по питању безбедности, потпуно је

24) Интернет портал Руска Немачка, доступно на: http://www.rg-rb.de/index.php?option=com_rg&task=item&id=8581&Itemid=13, приступљено 20. 04. 2015.

разумљив. Искуство сарадње Русије са другим земљама, између осталог са Ираном, показује да руска технологија у потпуности испуњава све савремене стандарде. Неспорно је и да сарадње Москве и Будимпеште јесте пример и за друге европске земље, па и Србију у погледу решавања кључних проблема енергетског развоја, без обзира на то што је бивша и садашња власт опредељења за чланство у ЕУ, без непосредног изјашњавања грађана на референдуму. На тај начин могу се снажније бранити сопствени национални интереси – политички и економски.²⁵⁾ И многе друге чланице ЕУ нису спремне да по сваку цену и на своју штету учествују у даљем њеном конфронтирању са Русијом и ојачавању линије сукоба, јер је то увод у нови Хладни рат, који би се вероватно у неким неповољним околностима претворио у крвави рат са несагледивим последицама по међународни поредак и мир у свету. Русија нема избор, као ни пре у историји него да брани своје националне интересе, који су озбиљно угрожени насилном глобализацијом, кроз процеса ширења НАТО и пријем нових чланица ЕУ.

ЛИТЕРАТУРА

- Cutler, Robert: "US Intervention in Afghanistan: Implications for Central Asia," *Foreign Policy in Focus*, 21 November 2001.
- Grinyaev, Sergei: *A Failed Project. Devoted to the 20th Anniversary of the CIS*. 21st Century No 2(10) 2011.
- Младеновић, Мирослав, Килибарда, Зоран: Шангајска организација за сарадњу, *Војно дело*, пролеће 2011, 24-40.
- Mackinder, H. J.: *Democratic Ideas and Reality*, London: Constable and Co., 1919.
- Parakhonsky, Borys: "Central Asia: Geostrategic Survey," *Central Asia and the Caucasus Information and Analytical Center*, June 2000.
- Scott, James Wesley: *EU Enlargement, Region Building and Shifting Borders of Inclusion and Exclusion*, Ashgate Publishing Limited, 2006.
- Sharshenova, Aijan: "Political construction of geography: the US and Russian concepts of Central Asia", *POLIS Journal* Vol. 2, Winter 2009, University of Leeds.
- Starr, Fredrick S.: *In Defense of Greater Central Asia*, The Central Asia-Caucasus Institute & Silk Road Studies Program Joint Center, Policy Paper, September 2008.
- Venier, Pascal: „The geographical pivot of history and early twentieth century geopolitical culture“, *The Geographical Journal*, vol. 170, no. 4, December 2004, p. 330.
- Vinokurov, Yevgeny: „Pragmatic Eurasianism: Prospects for Eurasian Integration“, *Russia in Global Affairs* Vol. 11, No. 2, April – June 2013.

---

25) Фонд стратешке културе: <http://srb.fondsk.ru/news/2014/01/16/eu-srbiia-rusiia-u-potrazi-za-alternativnim-modelima.html>, приступљено 20. 04. 2015.

Поповић, Ненад: „Политичка неутралност и економија”, Фонд Слободан Јовановић, Београд, 2014. године

Степић, Миломир: *Геополитика неоевроазијства*, Институт за политичке студије, Београд, 2013.

Тајна Балкана, СКЦ, Београд, 1994.

Интернет извори:

Дугин, Основи геополитике, Глава 4.1, 4.2, 4.3, стр. 10 и 11, ЭЛЕКТРОННАЯ БИБЛИОТЕКА, ModernLib.ru, http://modernlib.ru/books/dugin_aleksandr/osnovi_geopolitiki/read_10/

http://serbian.ruvr.ru/2013_12_31/Aleksandar-Chepurin-Realizacijom-rusko-srpskih-projekata-socijalnu-korist-osectice-i-obichni-gradani/

Организација Договора о Колективној Безбедности, www.odkb-csto.org/media/presentation.ppt

Declaration on establishment of the Shanghai Cooperation Organization, <http://www.ehu.es/ceinik/tratados/14TRATA-DOSDEALIANZASPOLITICOMILITARES/TAPM1410ING.pdf>

Partners in central Asia, *Backgrounder*, http://www.nato.int/nato_static/assets/pdf/stock_publications/20140505_140505-Backgrounder_CentralAsia_EN_low-res.pdf

Повеља Шангајске организације за сарадњу, <http://www.soi.org.br/upload/34b4f65564132e7702726ee2521839c790b895453b6de5509cf1f997e9e50405.pdf>

Shanghai Convention on Combating Terrorism, Separatism and Extremism, June 15, 2001, <http://www.refworld.org/docid/49f5d9f92.html>

<http://argumenti.ru/politics/n416/301464>

http://fedpress.ru/news/polit_vlast/news_polit/1391488842-shoigu-armiya-kirgizii-budet-osnashchatsya-sovremennym-rossiiskim-vooruzheniem

<http://finance.bigmir.net/news/economics/45321-Esli-Ykraina-primet-tehnicheskie-standarti-ES-ona-voobshe-ne-smojet-nam-nichego-prodavati-Pyitin>

http://news.bbc.co.uk/go/pr/fr/-/hi/russian/russia/newsid_4382000/4382389.stm

<http://president.gov.by/ru/facts-ru/>

<http://rbcdaily.ru/politics/562949990097562>

http://serbian.ruvr.ru/2014_01_26/Balkanski-pogled-na-Trans-jadranski-gasovod/

<http://srb.fondsk.ru/news/2014/01/16/eu-srbiia-rusiia-u-potrazi-za-alternativnim-modelima.html>

<http://teefouad.com/apps/pearl/js/caucasus-mountains-map-russia>

<http://vz.ru/news/2014/2/1/670605.html>

<http://www.akorda.kz/ru/category/kazakhstan>

<http://www.cis.minsk.by/page.php?id=174>

<http://www.globalaffairs.ru/number/Takie-raznye-integracii-16252>,

http://www.iarex.ru/articles/44517.html?utm_source=dlvr.it&utm_medium=twitter

<http://www.infoshos.ru/ru/?id=51>

<http://www.inosmi.ru/russia/20140111/216408901.html>

http://www.odkb-csto.org/news/detail.php?ELEMENT_ID=2701&SECTION_ID
<http://www.profi-forex.org/novosti-mira/novosti-azii/china/entry1008183203.html>

http://www.rg-rb.de/index.php?option=com_rg&task=item&id=8581&Itemid=13

Mitar Kovac

UKRAINE CRISIS AS A GLOBAL THREAT TO SECURITY

Resume

Tendencies of disintegration of sovereign states after the collapse of the USSR, SFR Yugoslavia and Czechoslovakia, have been replaced by the strategic concept of strengthening economic and security cooperation among European states. European integrations or the inclusion of new states in the EU and NATO formally take place without political coercion, on a voluntary basis, with full understanding of mutual benefits and obligations. In essence, these are all directed orchestrated processes, through the creation of public opinion in these states, and if necessary, through the implementation of various forms of pressures and ultimatums, and then dependencies on these supranational institutions. Security concerns in Europe have become even bigger with the acceptance, rapidly and without substantial needs, membership in the EU or NATO of the states which were former members of the Warsaw Pact, many of which did not even closely meet the necessary requirements. After the dissolution of the Warsaw Pact, it was logical to dissolve the NATO, instead of finding a new meaning of its existence and becoming an instrument of force of the major multinational companies in the West, which are looking for new markets and resources under conditions profitable for them. It is a process forced globalization or the so called globalization in function of multinational capital.

After more than two decades after the collapse of the Soviet Union, Russia has increasingly found its place in today's multi-polar world, and in such an expansion the NATO and the EU see the problem for their national security. Over the past few years Russia has made significant efforts to restore its international credibility and overall power. In this regard, it seeks to strengthen its position in Central Asia and to develop relations with the countries of the Commonwealth of Independent States, in order to preserve its leading role among newly established states, formed after the breakup of the Soviet Union. By strengthening these states and through cooperation with them, Russia strengthens its own national security.

The future of Europe, the EU, Russia, China and other European and Asian states is not in conflict and in "drawing some new dividing lines", but in cooperation and solving all problems, including security, peacefully. The persistence of the divisions and orchestrated and targeted involvement of Eastern European states into the EU and NATO or in the Eurasian initiatives create favorable conditions for further confrontations, accumulating their military assets and continuation of the new "Cold War".

The secession of Kosovo and Metohija, regardless the international law and its unilateral recognition of the leading Western countries, has opened a new period of unrest and chaos in the future in Europe, Eurasia and throughout the world, through the strengthening of secessionist movements and the emergence of new states. This trend is likely to continue, especially because of the fact that these secessionist movements have been, in addition to internal contradictions, inspired by the actions of external factors.

Once violated international law, by the use of military force and violence against a sovereign state, as it was done in Serbia, gives rise to such strong changes in international relations that are difficult to control. That is why very often in states that violate international law secessionist movements are beginning flourish returning as a boomerang for unreasoned moves and violence.

The world is now in the transition of the system of global security and affirmation and profiling multi-polar world. In that process, positioning of a state and people can bring benefits or consequences.

When empires confront, every absolute alignment on either side, brings mostly consequences to small states and nations which are in the zone of confrontations. Therefore, after centuries of suffering and the demographic destruction of national entity of the Serbian people, the preservation of military neutrality is of strategic importance for the Republic of Serbia and its positioning in international relations.

The conflict of the great powers and its internal contradictions, led to the crisis in Ukraine. That conflict is so important and obvious that it represents a turning point in international relations, in the Eurasian space, and it will probably lay out the basic security settings in the future, at the regional and global level, as it was the case during the Cold War or its temporarily cessation, as it is written in the recent analyzes in the world.

The European Union itself is not yet sure of his future, nor is profiled as an independent subject of international relations. Rather, it can be said that the EU is essentially and in strategic terms, the instrument

of US policy, primarily in Europe and the Eurasian space. Many crises, such as civil war in the former Yugoslavia, Ukrainian crisis, Greek economic crisis, the Middle East with its security reflections on Europe, secessionist movements as well as on unequal relationship between large and small countries in the EU, makes it unstable and fragmented in the creation of a common foreign, security and defense policy. All these inequalities of nations and states in the EU will be multiplied with the further escalation of Ukrainian crisis and possible regional war in the future. These contradictions and consequences of conflict can make pointless the essence of the EU, because it is organized to promote and protect the interests of its leading and most developed states. Therefore, it could be said that after the negative experiences of the Serbian people with the Yugoslavism, communism, socialism there is no rational reason for, under the guise of a better life, threatening vital national interests, including in the supranational integration, such as NATO and the EU. The political and military neutrality of Serbia, in these difficult times is a framework that can promote its national interests in the long run.

Keywords: *war in Ukraine, European Union, Eurasian integrations, Eurasian Union, NATO*

---

* Овај рад је примљен 21. априла 2015. године, а прихваћен за штампу на састанку редакције 15. маја 2015. године.